

ارزیابی میزان امنیت در سکونتگاه‌های غیررسمی (مورد مطالعه: محله حکیم نظامی - ارومیه)

نیما بایرام زاده^{*}، ذکریا احمدیان^۱، شیوا عباس زاده^۲، یاسر مصطفی زادگان هناره^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۰۵

صفحات: ۶۸-۸۶

چکیده

هدف از شناسایی نقاط جرم خیز، دسته‌بندی و ارزیابی امنیت با کاهش پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی می‌باشد و با توجه به اینکه این امر در سکونتگاه‌های غیررسمی یا به اصطلاح کم‌برخوردار بیشتر نمایان می‌گردد، این پژوهش در محله حکیم نظامی ارومیه مورد بررسی قرار گرفته‌است. مقاله حاضر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و از نوع کاربردی می‌باشد. روش جمع‌آوری داده‌ها به دو روش اسنادی و میدانی صورت گرفته است. جامعه آماری کلیه ساکنین محله حکیم نظامی شهر ارومیه می‌باشد که طبق آمار ۱۳۹۷، ۳۳۰۰۰ نفر می‌باشد و از این تعداد ۳۷۹ نفر بر اساس فرمول کوکران و به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب گردیده‌اند. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دو صورت کمی و کیفی انجام گرفته‌است، در بعد کمی از روش‌های آماری و در بعد کیفی، نتایج حاصل از مشاهدات میدانی و مصاحبه‌ها تجزیه و تحلیل گردیده‌است. بررسی نتایج نشانگر این است که با استفاده از داده‌های مکانی محله میزان امنیت قسمت غرب بهتر از قسمت شرق محله می‌باشد. بر اساس داده‌های پرسشنامه‌ای نیز مولفه‌های نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، تصویر و نگهداری از فضا و فعالیت‌های حمایتی در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط و مولفه قلمروگرایی در وضعیت پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارد. این موضوع نشان‌دهنده سطح متوسط امنیت در این محله می‌باشد. همچنین با توجه به نتایج آزمون فریدمن، مولفه‌ی تصویر و نگهداری از فضا در رتبه اول و مولفه‌ی قلمروگرایی در رتبه‌ی آخر قرار گرفت که نیازمند اتخاذ راهکارهایی در جهت حفظ و افزایش میزان امنیت در این محله می‌باشد.

واژگان کلیدی: امنیت، کاهش جرم، سکونتگاه غیررسمی، ارومیه.

^۱ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. (Nima.Bayramzadeh@yahoo.com)

^۲ گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

^۳ کارشناس حقوق، دانشگاه علمی کاربردی، واحد جهاد دانشگاهی ارومیه، ارومیه، ایران.

^۴ کارشناس حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

مقدمه

شهرها با داشتن جاذبه های گوناگون غالب ترین روش زندگی در جهان بشمار می آیند که حجم وسیعی از جمعیت را در خود جای می دهند به طوری که این اماکن بالقوه مستعد ایجاد رعب و آسیب پذیری هستند (Bugliarello, 2005) از طرفی طی دهه های اخیر، جامعه شهری رشد چشمگیری داشته است؛ بنابراین شاخص امنیت به عنوان یکی از شاخصه های کیفی زندگی از اهمیت بالایی برخوردار است. کلان شهرها به دلیل تراکم بالای جمعیت، تحولات اجتماعی و اقتصادی زیادی دارند که این تحولات سبب شده است تا ذهنیت ناامنی در جامعه به ویژه ناامنی در خیابان ها و فضاهای عمومی، آسیب پذیری مسکن ها و سایر تهدیدها سلامت شهروندان را به خطر می اندازد (احمدی و اسماعیلی، ۱۳۸۹). در عصر حاضر، محیط های نامطلوب شهری مشکلات بسیاری را برای امنیت شهروندان ایجاد کرده و در رشد آسیب های اجتماعی موثر بوده اند. با گسترش این آسیب ها، امنیت رنگ می بازد و بر میزان جرم افزوده می شود؛ مردم در کنش های اجتماعی محتاطانه عمل می کنند و با هر اتفاقی، ترس و دلهره آنان دوچندان می شود و در نتیجه، احساس ناامنی می کنند (Stump & Carreon, 2003). نبود و کمبود امنیت به صورت کلی باعث کاهش پویایی جامعه می شود و آسیب های اجتماعی از مهم ترین پیامدهای آن به شمار می رود (مومنی، ۱۳۹۴ - افضلی و سادات بدیهی، ۱۳۹۵).

امروزه به دلیل پیشرفت، توسعه و تمدن، امنیت نقش مهم تری به خود گرفته و دامنه آن، همه ابعاد کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و روانی زندگی انسان را در بر گرفته است (صارمی، ۱۳۸۹). به طوری که برخورداری از محیطی امن در کنار سایر نیازهای انسانی نیز یکی از ضروریات ادامه زندگی می باشد. در این راستا

مطالعه و استفاده از استراتژی های کاهش جرم بر این فرض شروع شد که پاسخ به جرم بعد از وقوع آن یک فرصت از دست رفته محسوب می گردد (فرهمند و حسنی، ۱۳۹۶). به طوری که این رویکرد از طریق طراحی محیط فیزیکی می تواند به پیشگیری از بروز جرم و کاهش جرم منجر گردد (Tilley, 2011).

ایده پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی، برای محیط های شهری نقش مهمی در کاهش جرم ایفا می کند (محمدی حمیدی، کلانتری و ویسیان، ۱۳۹۴). از سال ۱۹۶۰ این رویکرد مورد توجه برنامه ریزان قرار گرفته است و ایده اصلی آن در این است که محیط فیزیکی نقشی مهمی در وقوع جرم بازی می کند (امیری، زنگنه و پیلهور، ۱۳۹۸) و از طرفی این تئوری جز رهیافت های مکانیکی در پیشگیری از جرم است و بر این اعتقاد است که با طراحی درست و کاربردی موثر از محیط می توان علاوه بر کاهش جرم بر کیفیت زندگی نیز افزود (میر جمشیدیان، نعمت زاده و عباس پور، ۱۳۹۵) و بر این اصل استوار است که می توان با طراحی یا بازطراحی بهینه محیط، میزان وقوع جرم و ترس از وقوع جرم را کاهش داد (Fennelly, 2012).

این رویکرد به عنوان یک رویکرد، هدفمند می تواند در جهت کاهش جرائم در محیط های مصنوع شهر قلمداد شود که به طور مؤثری در افزایش سرمایه اجتماعی، بهبود کیفیت و افزایش رضایتمندی شهروندی و در نهایت بهبود رفاه اجتماعی تأثیر بسزایی دارد (کلانتری خلیل آباد، اردلانی، سراجی و پور احمد، ۱۳۹۲).

با گسترش شهرنشینی و ایجاد شرایط خاص زندگی، نیازمند نگاه ویژه ای به مقوله فضای امن شهری هستیم تا بتوانیم ابعاد گوناگون احساس امنیت را درک و به کشف عوامل تأثیرگذار در آن بپردازیم (امیری، زنگنه و پیلهور، ۱۳۹۸) طراحی یک مکان می تواند از جنبه های متفاوتی بر قدرت یا نحوه

خلاقیت‌ها و نیل به همه کمالات انسانی در سایه آن به دست می‌آید(قرایی، رادجهانبانی و رشیدپور، ۱۳۸۹).

طبق نظریه سلسله مراتب نیازهای آبراهام مازلو، سطح دوم نیازها، نیازهای ایمنی می‌باشد که باید تأمین گردد. همچنین در مدل کیفیت محیطی جان لنگ نیز، به گونه‌ای اقتباس از نظریه سلسله مراتب نیازهای آبراهام مازلو می‌باشد، یکی از نیازهای اصلی مردم نیاز به ایمنی و امنیت می‌باشد که از طریق تأمین کیفیت ایمنی معابر، امکان نظارت و مراقبت، نفوذپذیری و قابلیت دسترسی و انعطاف‌پذیری فضاها برآورده می‌شوند(گلکار، ۱۳۹۰). به طوری که امروزه «ترس از جرم و جنایت دلیلی بر فاصله گرفتن مردم از فضاهای عمومی بوده است»(مدنی پور، ۱۳۸۹). به طوری که طبق پژوهش‌های گوناگون قرار گرفتن در معرض خشونت و زندگی در محله‌هایی با میزان جرم و جنایت بالا بر زندگی کودکان، نوجوانان و بزرگسالان تأثیرگذار است(صفاری نیا، عماری و بهشتی مقدم، ۱۳۹۲). از نظر اسکار نیومن فضاهای شهری باید دوباره به طریقی ساخته شوند که قابل زندگی باشند و به جای پلیس، توسط مردمی که در آن زندگی می‌کنند کنترل شود(کارمونا، هیت، تنراک و تیسدل، ۱۳۸۸).

از اوایل دهه ۶۰ میلادی رویکردی تحت عنوان عوامل مؤثر بر شکل‌گیری رفتار آنومیک مورد تأکید قرار گرفت که در این راستا نظریات گوناگونی تحت عنوان نظریه پنجره‌های شکسته ویلسون و کلینگ، فضاهای قابل دفاع اسکار نیومن، فضاهای گمشده راجر ترانسیک، نظریه نقاط جرم خیز شرمن و راسل و چشم ناظر بر خیابان جین جیکوبز اشاره کرد(نوری و غلامی گوهره، ۱۳۹۷). اندیشمندان این علم بر این باورند که می‌توان به جای نگرش پلیسی برای حل مشکل یا بزه به وجود آمده از رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی برای جلوگیری از بروز

انتخاب مردم تأثیر بگذارد از جمله امکان رفتن و نرفتن مردم به مکانی دیگر، بر ابعاد توانمندی محیطی معلوم جهت پاسخگویی به استفاده‌های مختلفی که با اهداف مختلف مردم سازگار باشد تأثیر بگذارد(بنتلی، الکک، مورین، مک‌گلین و اسمیت، ۱۳۹۴) که نشانگر مهم بودن طراحی فضاهای شهری است.

هدف از شناسایی نقاط جرم‌خیز، دسته‌بندی و ارزیابی امنیت با کاهش پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی می‌باشد و با توجه به اینکه این امر در سکونتگاه‌های غیررسمی یا به اصطلاح کم‌برخوردار بیشتر نمایان می‌گردد، این پژوهش در محله حکیم نظامی ارومیه مورد بررسی قرار گرفته‌است. برای دستیابی به هدف پژوهش حاضر، فرضیه «به نظر می‌رسد میزان امنیت در محله حکیم نظامی متوسط باشد» مطرح گردیده است. از جنبه‌های نوآوری این پژوهش می‌توان به استفاده از روش Kriging در راستای ارزیابی پهنه‌بندی جرم‌خیزی محله اشاره کرد.

مبانی نظری

واژه «امنیت» از ریشه لاتین (Secures) که در لغت به معنای نداشتن دلهره و دغدغه است، می‌باشد. بنابراین معنای لغوی امنیت، رهایی از خطر، تهدید، آسیب، اضطراب، هراس، ترس، نگرانی یا وجود آرامش، اطمینان، آسایش، اعتماد، تأمین، ضامن است(الماسی فر و انصاری، ۱۳۸۹). در این راستا احساس امنیت به معنای احساس آرامش و اطمینان از عدم تعرض به جان، مال و سایر حقوق انسان است به طوری که این ارزش انحصاری، یکی از ضرورت‌های زندگی فردی و اجتماعی(حقیقت‌بین و جلالی، ۱۳۹۲) و همواره از بنیادی‌ترین نیازهای انسان در جامعه بشری به شمار می‌رود. مبحث امنیت از نظر روان شناسان به‌خصوص در بهداشت روانی و در آسیب‌شناسی روانی اهمیت بسیار دارد به طوری که آرامش، رشد، شکوفایی انسان، بروز همه استعدادها و

می‌توان میزان دسترسی به مناطقی در اجتماع که امکان وقوع جرم دارند، را برای مجرمان احتمالی کاهش داد (Meyer & Qhobela, 1998)، تقویت قلمروهای طبیعی: قلمرو مفهومی را به ذهن متبادر می‌کند که فضاهای خصوصی را از فضاهای عمومی جدا می‌کند و بر اساس احساس مالکیت خصوصی شکل می‌گیرد (Gronland, 2000)، تعمیر و نگهداری: با تعمیر و نگهداری مناسب از مبلمان شهری و تابلوها و علائم شهری و چراغ‌های روشنایی می‌توان علاوه بر بهینه‌سازی هزینه‌های شهری، از بالا رفتن ظرفیت مناطق در جرم خیزی کاست (Cozens, Hiller & Prescott, 2001)، نظارت طبیعی: نظارت طبیعی به معنای توانمندسازی محیط شهری از طریق در معرض دید قرار گرفتن و آسانی نظارت است که امکان نظارت بر تمام نقاط اجتماع را به وسیله شهروندان یا نیروهای انتظامی فراهم می‌کند (اسدی محل چالی، ۱۳۹۴) و حمایت از فعالیت‌های اجتماعی: منظور این است که این امکان فراهم شود تا برخی فعالیت‌های اجتماعی در اجتماع ایجاد شود که علاوه بر اشتغال‌زایی و ایجاد تسهیلات رفاهی بتوان میزان نظارت انسانی را بر تمام نقاط افزایش داد (Designing Safer Communities, ۲۰۰۳). نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی روی محیط‌هایی که معمولاً هدف رفتارهای جرم‌خیز واقع می‌شوند، تمرکز می‌کند و سپس روی تکنیک‌ها و روش‌هایی که می‌توانند رفتارهای جرم‌خیز را در محیط‌های تحت تأثیر واقع شده کاهش می‌دهند، تأکید می‌ورزد (Sakip, Johari & Salleh, ۲۰۱۲). در راستای افزایش امنیت در محیط مولفه‌های کیفی زیادی در بحث پایدار کردن محیط توسط اندیشمندان مطرح شده است که به صورت خلاصه در جدول شماره ۱ آورده شده است:

مشکل یا بزه استفاده کرد و جرم و بزهکاری را در یک منطقه کاهش داد (زیاری، حیدری، نجفی و محمدی، ۱۳۹۵). همچنین می‌توان با استفاده از راهبردهای پیشگیری از جرم در محیط‌های شهری، از افزایش میزان جرائم در محیط‌های شهر تا حد امکان جلوگیری به عمل آورد (Geason & Wilson, ۱۹۸۹) و یا حداقل آن را کاهش داد و شهری ایمن را برای شهروندان فراهم آورد (Crime Information, 2000).

در ابتدا ری جفری از عبارت «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیط» استفاده کرد (Jeffery, ۱۹۷۷). جفری از نخستین کسانی بود که این ایده را معرفی کرد که محیط می‌تواند بر انجام جرم مؤثر واقع شود در نتیجه پیشگیری از جرم را می‌توان در طراحی فضاهای شهری جستجو کرد (Mihinjac & Saville, 2019) اما کتاب «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکا» جین جیکبز (۱۹۶۱) تأثیر عمیقی بر این ایده گذاشت. نظریه معروف جیکبز «چشم‌های ناظر بر خیابان» بر مفهوم نظارت طبیعی تأثیر گذاشت (Jacobs, 1961). طبق این نظریه، امن‌ترین مکان شهری جایی است که به طور مداوم توسط انسان‌ها نظارت می‌شود. اسکار نیومن در نظریه «فضاهای قابل دفاع» این موضوع را تأیید و آن را توسعه داد. وی در مطالعات خود بر روی پروژه‌های مسکن آمریکایی دریافت که بیشتر جرم‌ها در فضاهایی که برای ساکنین غیرقابل مشاهده هست اتفاق می‌افتد (Newman, 1972).

بر اساس مستندات، تجربیات و آرای اندیشمندان جهانی در این زمینه می‌توان به اصولی اشاره کرد که به‌عنوان مبانی در طراحی محیطی مورد استفاده قرار می‌گیرند، این اصول عبارت‌اند از (اسدی محل چالی، ۱۳۹۴) کنترل دسترسی: با استفاده از این اصل

جدول ۱. مولفه‌های کیفی افزایش امنیت در محیط

نظریه پردازان	مولفه‌ها
لینچ ۱۹۸۱	تناسب، دسترسی، نظارت، اختیار، کارایی
جیکوبز ۱۹۸۱	تنوع کاربری‌ها، کالبدی و فعالیت‌ها
راپاپورت ۱۹۸۷	دسترسی به خدمات، مسافت تا هدف
فرانک ۲۰۰۱	فاصله، امنیت، هزینه، راحتی
هاندی ۲۰۰۶	کاربری‌های مختلط
گلکار ۱۳۸۶	اختلاط کاربری‌ها و فرم
جیکوبز ۱۹۶۱	انعطاف‌پذیری
راپاپورت ۱۹۸۷	کالبد، ویژگی‌های ادراک، سطح مناسب از محیط
ریچارد راجرز ۱۹۹۹	تناسب تراکم
فرانک ۲۰۰۱	ارزش‌ها و نگرش‌ها، دلپذیری محیط
هاندی ۲۰۰۶	مقیاس، کیفیت زیبایی شناسانه، دلپذیری و جذابیت مکان، تراکم و ازدحام
گلکار ۱۳۸۶	کیفیت بصری و خوانایی
لینچ ۱۹۸۱	هماهنگی میان محیط‌زیست و نیازهای انسانی
راپاپورت ۱۹۸۷	آلودگی صدا، نور
ساوت ورث ۱۹۸۹	پاکیزگی و بهداشت
هاندی ۲۰۰۶	درصد نور
گلکار ۱۳۸۶	همسازی با طبیعت، انرژی-کارایی و پاکیزگی محیطی
لینچ ۱۹۸۱	کنترل و نظارت، کارایی، عدالت و برابری، سرزندگی
ساوت ورث ۱۹۸۹	کنترل و نظارت، انسان‌مداری، تعاملات اجتماعی، عدالت و برابری، حس مکان
هیلمر ۱۹۹۶	نظارت از طریق مردمی که در فضا حرکت می‌کنند، امنیت را تأمین می‌کنند.

(منبع: آنامرادنژاد و بلوری، ۱۳۹۵)

(۱۳۹۴). در این راستا می‌توان اشاره کرد که برخی از فضاهای عمومی از دید عموم پنهان هستند به طوری که این فضاها به عنوان فضای دنج و امن برای رفتارهای جرم خیز و انحرافی در نظر گرفته می‌شوند (Daryabari, Bayat, Ismailzaei & Tajik, 2016). در این راستا بودن افراد کنار هم و تجمع آن‌ها می‌تواند تا حدودی حس امنیت و ایمنی را تا حدود زیادی القا کند (لطیفی، خانی و خاکساری رفسنجان، ۱۳۹۴). و از طرفی ویلیام وایت اشاره می‌کند که تمام فضاهای باز شهری باید سرتاسر خود را با روشنایی‌های کمتر از دو فوت (۶۱ سانتی‌متر) ارتفاع از شروع تاریکی هوا به روشنی فضا پردازند (وایت، ۱۳۹۲).

نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی که با بحث‌های اصولی دهه ۱۶۰-۱۹۷۰ با مقالات

پیشینه پژوهشی

تحقیقات نشان می‌دهد بزهکاران در انتخاب مکان و زمان جرم اغلب منطقی عمل می‌نمایند و به دنبال کم‌خطرترین و مناسب‌ترین فرصت‌ها، شرایط مکانی و زمانی برای بزهکاری هستند بنابراین می‌توان با ایجاد تغییرات بنیادی در عوامل به وجود آورنده و تسهیل‌کننده فرصت‌های جرم و طراحی فضاهای کالبدی مقاوم در برابر بزهکاری امکان پیشگیری و مقابله با جرائم شهری فراهم گردد (عبادی‌نژاد، اکبری و رحمانی، ۱۳۹۶). از طرفی پیشگیری از وقوع جرم از طریق طراحی محیطی، به محیط‌هایی که در آن‌ها جرم اتفاق می‌افتد متمرکز می‌شود و روش‌هایی برای کاهش آسیب‌پذیری در این محیط‌ها ارائه می‌دهد (محمدی حمیدی، کلانتری و ویسیان،

مفاهیم سرزمینی، محیط و تصویر (Olusola, 2020). گومز (2020) در مقاله «تخصیص موقتی و فضای عمومی: ارزیابی اصل حمایت از فعالیت پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» اشاره کرده‌اند که مداخله طراحی شهری نقش مثبتی در کاهش جرم در مناطق مورد مطالعه داشته است. گرچه، غلظت آن به‌طور متنوعی در نقاط مختلف مناطق افزایش یافته است. از این رو، پیامدهای مربوط به قلمرو، جایابی جرم و دسترسی به داده‌های جامع جرم نیز باید در تحقیقات بعدی مورد توجه قرار گیرد (Gomez, 2020). لی و لی (2019) در مقاله «تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر در جرائم خشونت‌آمیز و ایجاد یک خوشه مکانی در کره جنوبی» اشاره کرده‌اند که به‌طور خاص، عوامل معتبر تأثیرگذار بر پنج خشونت بزرگ به شرح زیر است: متغیرهای شورای امنیت محلی در تأثیر فضا و حکمرانی، متغیرهای تأسیسات نظارت بر جرم و سازمان جرم در ظرفیت اداری، متغیرهای چگالی امکانات مضر در محیط فیزیکی، متغیرهای ناهمگنی نژاد و عدم تجانس خانواده (میزان طلاق) در محیط‌های اقتصادی و اجتماعی (Lee & Lee, 2019). چو و همکاران (2019) در مقاله «طراحی سیستم روشنایی امنیتی متصل برای ایمنی عابر پیاده در شهرهای هوشمند» اشاره کرده‌اند که فضاهایی بیشتر به‌عنوان فضاهای جرم خیز مطرح می‌گردند که علاوه بر نداشتن نور و روشنایی کافی، هندسه نامنظمی دارند و اهالی آن‌ها از وجود کنج‌های جرم خیز، پنهان و معابر باریک و بدون دید احساس ناامنی بیشتری دارند (Cho, Jeong, Choi & Sung, 2019).

در پژوهش‌های داخل کشور نیز مصطفایی و همکاران (1397) در مقاله «بررسی رابطه‌ی حاشیه‌نشینی و جرم در شهر کرمانشاه» اشاره کرده‌اند که ارتباط معناداری بین حاشیه‌نشینی و جرم وجود دارد و میانگین نابسامانی خانواده و محل سکونت در این

پژوهشی جیکوبز و جفری آغاز شده بود، توسط نظریات افرادی چون وود، آنجل، نیومن و ... توسعه نظری پیدا کرد. این نظریه در دهه‌های 60 و 70 میلادی توسط معماران، طراحان شهری و جرم‌شناسان آمریکایی آغاز و در سال‌های بعد ادامه پیدا کرد (نوری و غلامی گوهره، 1397) این نظریه تحت تأثیر اندیشه‌های جفری (1971) و جین جیکوبز (1961) به وجود آمد. البته کلارک، کرنیش، تایلور و هارل مبانی نظری جرم‌شناسی پشتیبان را برای این نظریه فراهم کردند (میرزاخانی، درویشی و میرزاخانی، 1396). همچنین جفری (1971)، خالق رویکرد «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» به تأثیر عواملی نظیر طراحی، روان‌شناسی، فیزیولوژی و زیست‌شناسی در بروز ناامنی اعتقاد دارد (سجادیان، امانپور و مدانلو جویباری، 1394). در چارچوب مجموعه نظریه‌های این رویکرد تلاش زیادی برای فهم رابطه مکان و جرم به عمل آمده است. در واقع هدف نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی، مشخص کردن شرایط کالبدی و محیط اجتماعی است که امکان و یا تسریع در ارتکاب جرم را فراهم می‌کند (سلیمی، قائمی و عادل، 1395). این رویکرد یک پیشنهاد روش‌شناسی طراحی است که بر اساس آن با به‌کارگیری طراحی مناسب و هدفمند محیط انسان‌ساخت، معماران و شهرسازان می‌توانند مجال ترس از جرم و تبه‌کاری را کاهش دهند و کیفیت زندگی را بهبود بخشند (Cozens, 2008).

در این ارتباط پژوهش‌های متنوعی صورت گرفته است که در پژوهش‌های خارج از کشور، الوسولا (2020) در مقاله «ارتباط ادراک ساکنان از امنیت در جوامع دروازه‌دار نیجریه» اشاره کرده‌اند که نیازهای ایمنی محلات متفاوت بوده و راهکارهای پیشنهادی در راستای توانمندسازی شامل موارد زیر می‌باشد: پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیط، نظارت، توسعه پتانسیل‌های خانه‌دار، تعامل اجتماعی و بهبود

۱۳۹۴). بنی اسد (۱۳۹۴) در مقاله «احساس امنیت در پارک‌های شهر تهران به تفکیک سر کلانتری‌های فرماندهی انتظامی تهران بزرگ» اشاره کرده‌اند که عوامل محیطی مانند کاربری اراضی، تنوع کاربری‌های پیرامون و ساعت فعالیت آن‌ها و نیز مجاورت مکانی کاربری‌ها، با افزایش احساس امنیت رابطه معناداری وجود دارد و از طرفی بین متغیرهای جنس، سن و سطح تحصیلات با احساس امنیت شهروندان تفاوت و رابطه معناداری وجود ندارد. (بنی اسد، ۱۳۹۴).

با توجه مطالب ارائه‌شده در باب امنیت و بر اساس نظریات اندیشمندان گوناگون در تأثیرگذاری مولفه‌های کیفی بر امنیت، مولفه‌ها و شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش با استفاده از ۵ بعد رویکرد CPTED به صورت جدول شماره ۲ می‌باشد:

جدول ۲. مولفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی امنیت محیط	
مولفه‌ها	شاخص‌ها
قلمروگرایی	میزان مشارکت مردم در حل مسائل- احساس تعلق افراد محله- هویت مند بودن محله
نظارت طبیعی	قابل دید و نظارت عمومی- نبود عناصر محدودکننده دید مانند درخت- نور و روشنایی مناسب- تعدد مسیر مخفی و فضاهای جدا افتاده
کنترل دسترسی	عدم ریز دانندگی بافت محله- نفوذپذیری حمل‌ونقلی- دسترسی به مراکز انتظامی
تصویر و نگهداری از فضا	میزان زمین‌های مخروبه- میزان تخریب توسط مردم (وندالیسم)- میزان خدمات‌رسانی ارگان‌ها- حفاظت از زیرساخت‌های محله- تنوع مبلمان شهری- میزان زمین‌های خالی
فعالیت‌های حمایتی	تنوع کاربری‌ها- وجود فعالیت‌های جاذب جمعیت- تنوع زمانی فعالیت‌های محله

مواد و روش‌ها

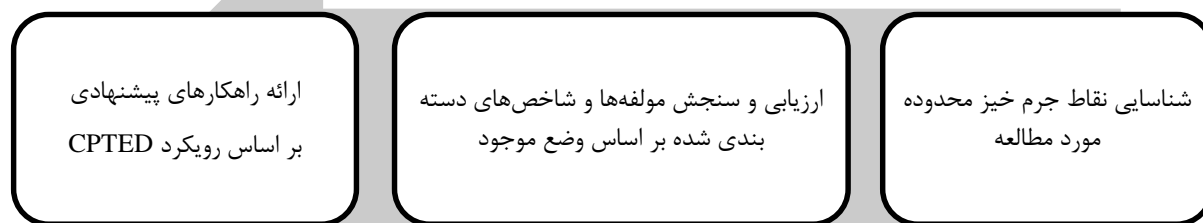
مقاله حاضر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و از نوع کاربردی می‌باشد که جمع‌آوری داده‌ها به دو روش اسنادی و میدانی انجام شده است، بدین صورت که در ابتدا برای بررسی مفهوم موضوع پژوهش و همچنین پیشینه پژوهشی، اطلاعات لازم از منابع

مناطق بالا و سطح اعتقاد به هنجارها و توجیه اعمال مجرمانه در بین مردم این منطقه پایین می‌باشد و از لحاظ آماری نیز تفاوت از میانگین معنادار گزارش شده است (مصطفایی، ترکی و فرهمند، ۱۳۹۷). حسینی دیوشلی و کریمی آذری (۱۳۹۷) در مقاله «ارزیابی مولفه‌های نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در پیشگیری از جرم» اشاره کرده‌اند که نتایج این تحقیق حاکی از تأثیر محیط مصنوع و عوامل کالبدی بر رفتارهای انسانی و وقوع جرائم می‌باشد و همچنین یافته‌های این مطالعات عوامل کالبدی مؤثر بر وقوع جرائم و ویژگی‌های فیزیکی فضاهای بی‌دفاع شهری را عواملی از قبیل زمین‌های خالی، وجود نقاط کور در محله، بی‌نظمی فیزیکی، نبود مرز و حدود مشخص، ساختار پیچیده، عدم تفکیک فضاهای عمومی از خصوصی بیان کرده‌اند (حسینی دیوشلی و کریمی آذری، ۱۳۹۷). اجاق زاده محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله «تحلیل ساخت فضایی جرائم در کلان‌شهر رشت» اشاره کرده‌اند که نوع کاربری و نحوه استفاده از اراضی بر شکل‌گیری و توزیع فضایی جرائم در کلان‌شهر رشت مؤثر است (اجاق زاده محمدی، حسینی و امیدی، ۱۳۹۶). عزیززاده و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله «لزوم ارتقای امنیت محیطی در پایداری پارک‌های شهری؛ با بهره‌گیری از رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» از پنج رویکرد اصلی آن‌که شامل تقویت قلمروهای طبیعی، کنترل دسترسی، نظارت طبیعی، حمایت از فعالیت‌های اجتماعی و تعمیر و نگهداری می‌باشد و همچنین از مولفه‌های دید و نظارت عمومی، نور و روشنایی، مسیرهای مخفی و جدا افتاده، وجود فضاهای جدا افتاده، استفاده ترکیبی از کاربری‌های سازگار، افزایش فعالیت‌های روزمره و جمعی، ایجاد حس مالکیت و اصول طراحی کلی در تحلیل و بررسی مقاله مورد استفاده قرار داده است (عزیززاده، عنایتی و فرزانه،

حاصل از مشاهدات میدانی و مصاحبه‌ها تجزیه و تحلیل گردیده است. در این پژوهش داده‌های پرسشنامه‌ای از طریق آزمون‌های t تک نمونه‌ای و فریدمن و برای داده‌های مکانی از روش Kriging برای تجزیه و تحلیل داده استفاده شده است. همچنین در جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و GIS استفاده شده است. در نهایت بر اساس اطلاعات گردآوری شده، راهکارهایی در جهت بهبود وضعیت امنیت محله بر اساس رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی ارائه گردیده است. مدل مفهومی پژوهش در شکل شماره ۱ نشان داده شده است:

معتبر علمی نظیر کتاب، مقالات علمی و سایر منابع گردآوری شده است و در بخش میدانی نیز جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته و برداشت میدانی استفاده گردیده است. مولفه‌های اصلی و شاخص‌های ارزیابی امنیت از پیشینه پژوهشی گردآوری شده و بر اساس ویژگی‌های محدود مورد مطالعه انتخاب شده‌اند. جامعه آماری این پژوهش کلیه ساکنین محله حکیم نظامی شهر ارومیه می‌باشند که طبق آمار مرکز بهداشت ۱۳۹۷، ۳۳۰۰۰ نفر می‌باشد و از این تعداد ۳۷۹ نفر بر اساس فرمول کوکران و به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب گردیده‌اند. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دو صورت کمی و کیفی انجام گرفته است، در بعد کمی از روش‌های آماری (توصیفی و استنباطی) و در بعد کیفی، نتایج

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

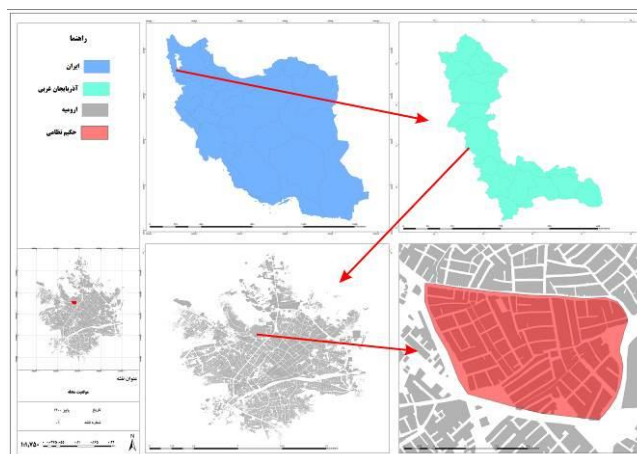
محدوده مورد مطالعه

محله حکیم نظامی با وسعت نسبی ۲۰ هکتاری در شمال غرب شهر ارومیه و استان آذربایجان غربی واقع شده است (نقشه شماره ۱). این محله در دامنه‌های جنوبی و جنوب غربی تپه‌ای موسوم به کوه یهودان و در نزدیکی محله کشتارگاه و اسلام‌آباد قرار گرفته است. این محله جز محلات کم‌برخوردار شهر ارومیه می‌باشد که ساخت‌وساز در آن تحت الگوی تصرف خزننده و تقسیم اراضی کشاورزی و بایر

روایی پرسشنامه‌ها توسط متخصصین امر مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفته است. برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز تعداد ۳۰ عدد از پرسشنامه‌ها تکمیل و از طریق آزمون آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS مورد ارزیابی قرار گرفت که با توجه به نتایج این آزمون، مقدار آلفای کرونباخ با ۰,۷۱۹ از مقدار ۰,۷ بیشتر می‌باشد که نشان‌دهنده پایایی بالای پرسشنامه است. پس از ارزیابی روایی و پایایی پرسشنامه به تکمیل پرسشنامه در محدوده مورد مطالعه پرداخته شده است.

به عبارتی میزان جرم و جرم‌خیزی در این مناطق بالاتر می‌باشد. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که این مناطق به دلیل بافت ناهمگون اجتماعی-فرهنگی و درآمد ناپایدار به‌عنوان «جزیره‌های آسیب» نام‌برده می‌شوند (مصطفایی، ترکی و فرهمند، ۱۳۹۷).

شروع شده است. این محله به لحاظ برخورداری از کاربری‌های مهم شهری و دسترسی مناسب به آن‌ها وضعیت مناسبی ندارد. مناطق حاشیه‌نشین به دلیل فقر اقتصادی و عدم دسترسی به مشاغل با درآمد پایدار، مخفیگاه انواع فعالیت‌های غیرقانونی هستند و

نقشه ۱. موقعیت محله

پژوهش می‌باشد به‌طوری‌که اطلاعات و آمار جمعیتی پرکنندگان پرسشنامه‌ها در جدول شماره ۳ نشان داده شده است:

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

بخش اول پرسشنامه‌ها در رابطه با یافته‌های توصیفی

جدول ۳. یافته‌های جمعیتی پرسشنامه

جنسیت	سن			تحصیلات	
	بین ۱۸ تا ۲۰ سال	بین ۲۰ تا ۳۰ سال	بین ۳۰ تا ۵۰ سال	بالتر از ۵۰ سال	فوق لیسانس
مرد	۳۲	۱۸۳	۱۱۰	۵۴	۵
زن	۱۷۱	۱۸۳	۱۱۰	۱۸۴	۳۵
مرد و زن	۲۰۳	۳۶۶	۲۲۰	۲۳۸	۴۰

مواردی که باعث کاهش امنیت در این محله می‌شدند شناسایی و یادداشت گردیدند و بر اساس مولفه‌های رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی که شامل ۵ بعد: قلمروگرایی، نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، تصویر و نگهداری از فضا و فعالیت‌های حمایتی می‌باشد، دسته‌بندی شده‌اند سپس برای ارزیابی پهنه‌بندی جرم‌خیزی محله برای هر یک از موارد شناسایی شده وزنی بین ۱ تا ۵ توسط ۱۰ نفر از کارشناسان امر داده شده است. لیست این موارد به‌صورت دسته‌بندی شده در جدول شماره ۴ نشان

با توجه به جدول شماره ۳، از میان ۳۷۹ نفر پرکنندگان پرسشنامه، ۲۰۸ نفر مرد و ۱۷۱ نفر زن بودند. ۳۲ نفر بین ۱۸ تا ۲۰ سال، ۱۸۳ نفر بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۱۱۰ نفر بین ۳۰ تا ۵۰ سال، ۵۴ نفر بالاتر از ۵۰ سال داشتند. ۱۸۴ نفر دارای میزان تحصیلات دیپلم، ۱۵۴ نفر دیپلم، ۳۵ نفر لیسانس، ۵ نفر فوق لیسانس و ۱ نفر در مقاطع بالاتر بودند.

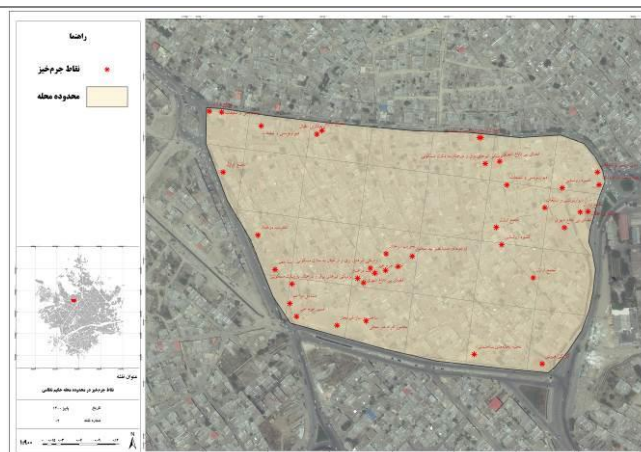
یافته‌های استنباطی

بر اساس مشاهدات میدانی صورت گرفته از محله حکیم نظامی، بر اساس اظهارات ساکنین محله،

داده شده است همچنین در راستای بررسی بهتر اساس برداشت های میدانی صورت گرفته، در نقشه موضوع، نقشه مکانی نقاط جرم خیز محله نیز بر شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول ۴. گویه های شناسایی شده بر اساس مولفه ها

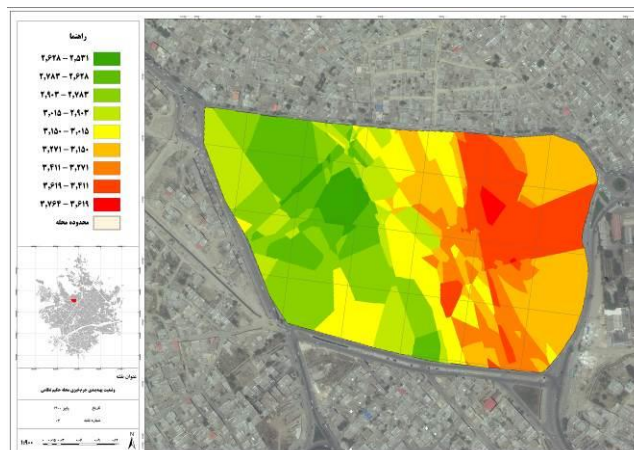
مولفه ها	گویه ها	تعداد نقاط	وزن داده ها
قلمروگرایی	۱. فضاهای بی دفاع شهری	۵	۴/۵
	۲. تخلیه نخاله های ساختمانی		۲/۹
	۳. حضور افراد غیر محلی		۳/۴
نظارت طبیعی	۱. تجمع ارادل	۹	۵
	۲. ساخت و ساز غیرمجاز		۲/۱
	۳. وجود درخت (نظیر بید مجنون)		۱/۹
کنترل دسترسی	۱. کمبود روشنایی	۱۲	۳/۱
	۲. نزدیکی تیرهای برق و درختان به منزل مسکونی		۲/۳
	۳. مسیر جرم خیز		۳/۸
	۴. وجود کاربری های متروکه		۴
	۵. بزهکاری اطفال		۲/۷
	۶. آلودگی صوتی		۱/۱
تصویر و نگهداری از فضا	۱. دیوارنویسی و تبلیغات	۹	۲/۵
	۲. تخریب درختان		۱/۳
فعالیت های حمایتی	۱. مشاغل مزاحم	۳	۴/۱
	۲. سد معبر		۱/۷
	۳. وجود وانت بار فروشان		۱/۵

نقشه ۲. محل گویه های دسته بندی شده محله حکیم نظامی

استفاده از روش Kriging در سیستم اطلاعات جغرافیایی به ارزیابی پهنه بندی جرم خیزی محله پرداخته شده است. با توجه به وزن های ارائه شده کارشناسان، نقشه پهنه بندی جرم خیزی محله در نقشه شماره ۳ نشان داده شده است:

بر اساس نقشه شماره ۲، تعداد ۳۸ نقطه کاهش امنیت در محله مشخص شده اند که بیشترین تعداد مربوط به مولفه کنترل و دسترسی با ۱۲ نقطه و کمترین تعداد مربوط به فعالیت های حمایتی با ۳ نقطه می باشد. پس از شناسایی نقاط مکانی داده ها با

نقشه ۳. وضعیت پهنه‌بندی جرم‌خیزی محله حکیم نظامی

بنابراین این موضوع نیازمند اتخاذ راهکارهای امنیتی در جهت کاهش حضور پذیری این افراد در این قسمت از محله می‌باشد.

در بخش دوم پرسشنامه به ارزیابی مولفه‌های رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در این محدوده پرداخته شده است. در ابتدا به بررسی مولفه‌ی قلمروگرایی پرداخته شده است که نتایج این ارزیابی در جدول شماره ۵ نشان داده شده است:

با توجه به نقشه شماره ۳ و گویه‌های برداشت شده، در قسمت غرب محله وضعیت بهتر از قسمت شرق آن می‌باشد. دلیل اصلی پایین بودن امنیت در قسمت شرق محله را می‌توان در وجود محل‌های برای تجمع ارادل‌واو‌باش در این قسمت از محله عنوان نمود. به‌طوری‌که این مورد با امتیاز وزنی ۵ نسبت به سایر گویه‌ها امتیاز بیشتری داشته و تأثیرگذاری بیشتری نیز در میزان احساس امنیت محله حکیم نظامی دارد

جدول ۵. آزمون t تک نمونه‌ای برای سنجش مولفه قلمروگرایی

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
میزان مشارکت مردم در حل مسائل	۲/۰۸	۰/۹۶۳	۳۷۸	-۱۸/۵۶۵	۰/۰۰۰	-۱/۰۲	-۰/۸۲
احساس تعلق افراد محله	۲/۲۶	۱/۰۲۲	۳۷۸	-۱۴/۱۲۶	۰/۰۰۰	-۰/۸۴	-۰/۶۴
هویت مند بودن محله	۲/۸۵	۱/۱۴۹	۳۷۸	-۲/۵۹۳	۰/۰۱۰	-۰/۲۷	-۰/۰۴

متوسط پایین‌تر هستند و این شاخص‌ها در وضعیت پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارند. سپس به بررسی مولفه‌ی نظارت طبیعی پرداخته شده است که در جدول شماره ۶ نشان داده شده است:

با توجه به جدول شماره ۵، به دلیل پایین بودن سطح معناداری از مقدار ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت تفاوت معناداری با میانگین متوسط دارند به‌طوری‌که هر سه شاخص با حد بالا و پایین منفی از مقدار

جدول ۶. آزمون t تک نمونه‌ای برای سنجش مولفه نظارت طبیعی

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
قابل دید و نظارت عمومی	۳/۱۷	۱/۲۰۸	۳۷۸	۲/۷۲۲	۰/۰۰۷	۰/۰۵	۰/۲۹
وجود عناصر محدودکننده دید مانند درخت	۳/۳۸	۱/۲۲۷	۳۷۸	۵/۹۸۷	۰/۰۰۰	۰/۲۵	۰/۵۰
نور و روشنایی مناسب	۳/۳۹	۱/۲۲۴	۳۷۸	۶/۲۱۲	۰/۰۰۰	۰/۲۷	۰/۵۱
تعدد مسیر مخفی و فضاهای جدا افتاده	۳/۴۸	۱/۱۸۲	۳۷۸	۷/۸۶۲	۰/۰۰۰	۰/۳۶	۰/۶۰

معناداری با میانگین متوسط دارند به‌طوری‌که هر چهار شاخص با حد بالا و پایین مثبت از مقدار

با توجه به جدول شماره ۶، به دلیل پایین بودن سطح معناداری از مقدار ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت تفاوت

متوسط بالاتر هستند و این شاخص ها در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند. سپس به بررسی مولفه های کنترل دسترسی پرداخته شده است که در جدول شماره ۷ نشان داده شده است:

جدول ۷. آزمون t تک نمونه ای برای سنجش مولفه کنترل دسترسی

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
ریز دانندگی بافت محله	۳/۵۵	۱/۱۶۸	۳۷۸	۹/۲۳۶	۰/۰۰۰	۰/۴۴	۰/۶۷
نفوذپذیری حمل و نقلی	۳/۸۳	۱/۱۷۳	۳۷۸	۱۳/۸۳۲	۰/۰۰۰	۰/۷۲	۰/۹۵
دسترسی به مراکز انتظامی	۲/۴۷	۱/۲۲۲	۳۷۸	-۸/۴۴۹	۰/۰۰۰	-۰/۶۵	-۰/۴۱

نسبت به سطح متوسط قرار دارند و شاخص دسترسی به مراکز انتظامی به دلیل حد بالا و پایین منفی از مقدار متوسط پایین تر می باشد و در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد. سپس به بررسی مولفه های تصویر و نگهداری از فضا پرداخته شده است که در جدول شماره ۸ نشان داده شده است:

با توجه به جدول شماره ۷، به دلیل پایین بودن سطح معناداری از مقدار ۰/۰۵، می توان نتیجه گرفت تفاوت معناداری با میانگین متوسط دارند به طوری که دو شاخص، ریز دانندگی بافت محله و نفوذپذیری حمل و نقلی با حد بالا و پایین مثبت از مقدار متوسط بالاتر هستند و این شاخص ها در وضعیت بالاتری

جدول ۸. آزمون t تک نمونه ای برای سنجش مولفه تصویر و نگهداری از فضا

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
میزان زمین های مخروبه	۴/۰۳	۱/۰۱۱	۳۷۸	۱۹/۸۰۷	۰/۰۰۰	۰/۹۳	۱/۱۳
میزان تخریب توسط مردم (وندالیسم)	۳/۷۴	۱/۱۵۹	۳۷۸	۱۲/۳۶۷	۰/۰۰۰	۰/۶۲	۰/۸۵
میزان خدمات رسانی ارگان ها	۳/۶۳	۱/۱۴۲	۳۷۸	۱۰/۶۶۲	۰/۰۰۰	۰/۵۱	۰/۷۴
حفاظت از زیرساخت های محله	۳/۷۰	۱/۱۰۸	۳۷۸	۱۲/۲۳۸	۰/۰۰۰	۰/۵۸	۰/۸۱
تنوع مبلمان شهری	۳/۶۴	۱/۱۹۳	۳۷۸	۱۰/۳۷۹	۰/۰۰۰	۰/۵۲	۰/۷۶
میزان زمین های خالی	۲/۵۸	۱/۲۷۹	۳۷۸	-۶/۳۴۷	۰/۰۰۰	-۰/۵۵	-۰/۲۹

بالا و پایین مثبت از مقدار متوسط بالاتر هستند و این شاخص ها در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند. سپس به بررسی مولفه های فعالیت های حمایتی پرداخته شده است که در جدول شماره ۹ نشان داده شده است:

با توجه به جدول شماره ۸، به دلیل پایین بودن سطح معناداری از مقدار ۰/۰۵، می توان نتیجه گرفت تفاوت معناداری با میانگین متوسط دارند به طوری که شاخص میزان زمین های خالی با حد بالا و پایین منفی از مقدار متوسط پایین تر می باشد و در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد و سایر شاخص ها نیز با حد

جدول ۹. آزمون t تک نمونه ای برای سنجش مولفه فعالیت های حمایتی

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
تنوع کاربری ها	۲/۶۲	۱/۳۰۷	۳۷۸	-۵/۷۰۰	۰/۰۰۰	-۰/۵۱	-۰/۲۵
وجود فعالیت های جاذب جمعیت	۳/۵۴	۱/۲۲۶	۳۷۸	۸/۵۸۹	۰/۰۰۰	۰/۴۲	۰/۶۶
تنوع زمانی فعالیت های محله	۳/۶۲	۱/۱۳۰	۳۷۸	۱۰/۷۲۴	۰/۰۰۰	۰/۵۱	۰/۷۴

سطح متوسط قرار دارد و دو شاخص وجود فعالیت های جاذب جمعیت و تنوع زمانی فعالیت های محله نیز با حد بالا و پایین مثبت از مقدار متوسط بالاتر هستند و این شاخص ها در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند. پس از ارزیابی

با توجه به جدول شماره ۹، به دلیل پایین بودن سطح معناداری از مقدار ۰/۰۵، می توان نتیجه گرفت تفاوت معناداری با میانگین متوسط دارند به طوری که شاخص تنوع کاربری ها با حد بالا و پایین منفی از مقدار متوسط پایین تر می باشد و در وضعیت پایین تر از

شاخص‌های مولفه‌ها، در جهت ارزیابی میزان امنیت محله حکیم نظامی به ارزیابی کلی مولفه‌ها پرداخته شده است که نتایج این ارزیابی در جدول شماره ۱۰ نشان داده شده است:

جدول ۱۰. آزمون t تک نمونه‌ای برای سنجش مولفه‌های امنیت

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار T	مقدار معناداری	حد پایین	حد بالا
قلمروگرایی	۲/۳۹	۰/۷۵۰	۳۷۸	-۱۵/۶۷۵	۰/۰۰۰	-۰/۶۸	-۰/۵۲
نظارت طبیعی	۳/۳۵	۰/۸۰۶	۳۷۸	۸/۵۳۰	۰/۰۰۰	۰/۲۷	۰/۴۳
کنترل دسترسی	۳/۲۸	۰/۷۵۴	۳۷۸	۷/۳۷۶	۰/۰۰۰	۰/۲۰	۰/۳۶
تصویر و نگهداری از فضا	۳/۵۵	۰/۵۸۷	۳۷۸	۱۸/۲۶۷	۰/۰۰۰	۰/۴۹	۰/۶۱
فعالیت‌های حمایتی	۳/۲۶	۰/۷۸۶	۳۷۸	۶/۴۴۳	۰/۰۰۰	۰/۱۸	۰/۳۳

متوسط بالاتر هستند و این مولفه‌ها در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند. این موضوع نشان‌دهنده سطح متوسط امنیت در این محله می‌باشد که نیازمند اتخاذ راهکارهایی در جهت حفظ و افزایش میزان امنیت در این محله می‌باشد. همچنین در جهت رتبه‌بندی مولفه‌های امنیت، از آزمون فریدمن استفاده شده است که نتایج این آزمون در دو جدول به شماره ۱۱ و ۱۲ نشان داده شده است:

با توجه به جدول شماره ۱۰، به دلیل پایین بودن سطح معناداری از مقدار ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت تفاوت معناداری با میانگین متوسط دارند به طوری که مولفه قلمروگرایی با حد بالا و پایین منفی از مقدار متوسط پایین‌تر می‌باشد و در وضعیت پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارد و مولفه‌های نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، تصویر و نگهداری از فضا و فعالیت‌های حمایتی با حد بالا و پایین مثبت از مقدار

جدول ۱۱. آزمون فریدمن در جهت رتبه‌بندی مولفه‌های امنیت

شاخص‌ها	تعداد داده‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین رتبه‌ای
قلمروگرایی	۳۷۹	۲/۳۹	۰/۷۵۰	۱/۶۷
نظارت طبیعی	۳۷۹	۳/۳۵	۰/۸۰۶	۳/۳۷
کنترل دسترسی	۳۷۹	۳/۲۸	۰/۷۵۴	۳/۱۷
تصویر و نگهداری از فضا	۳۷۹	۳/۵۵	۰/۵۸۷	۳/۷۱
فعالیت‌های حمایتی	۳۷۹	۳/۲۶	۰/۷۸۶	۳/۰۹

جدول ۱۲. آزمون فریدمن در جهت رتبه‌بندی مولفه‌های امنیت

تعداد داده	۳۷۹
مجذور کای	۳۸۳/۹۲۷
درجه آزادی	۴
سطح معناداری	۰/۰۰۰

نتایج بحث

بررسی نتایج پژوهش نشانگر این است که با استفاده از داده‌های مکانی محله در قسمت غرب محله وضعیت بهتر از قسمت شرق آن می‌باشد. دلیل اصلی پایین بودن امنیت در قسمت شرق محله را می‌توان در وجود محل‌های برای تجمع ارادل‌واو باش در این قسمت از محله عنوان نمود. همچنین بر اساس

با توجه به نتایج جدول شماره ۱۲، مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد که این موضوع نشان‌دهنده یکسان نبودن رتبه‌بندی می‌باشد. همچنین با توجه به جدول شماره ۸ و نتایج میانگین رتبه‌ای مولفه‌ی قلمروگرایی نسبت به سایر مولفه‌ها در رتبه‌ی آخر قرار گرفته است که نیازمند توجه ویژه‌ای می‌باشد.

امنیت در این محله می باشد. همچنین با توجه به نتایج آزمون فریدمن در راستای رتبه بندی مولفه ها، مولفه ی تصویر و نگهداری از فضا در رتبه اول و مولفه ی قلمروگرایی در رتبه ی آخر قرار گرفت که نیازمند توجه ویژه ای می باشد.

به دلیل نبود پژوهش در ارتباط با این موضوع و در این محله امکان بررسی نتایج این پژوهش با سایر پژوهش ها مقدور نمی باشد.

نتیجه گیری

با رشد فزاینده جمعیت فضاهای شهری بر میزان تعدد و انواع بزهکاری های فضاهای شهری افزوده شده است. سکونتگاه های غیررسمی و حاشیه نشین به دلیل فقر فرهنگی، اجتماعی و زیرساختی همواره مورد توجه مدیران شهری قرار گرفته است همچنین این سکونتگاه ها به دلیل تراکم بالای جمعیتی نیازمند توجه ویژه ای می باشند. رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی، در راستای بهبود وضعیت امنیت محیطی با ارائه راهکارهای کاربردی و توانمندسازی سکونتگاه ها می تواند مؤثر واقع گردد. بر اساس مشاهدات میدانی صورت گرفته از محله حکیم نظامی ارومیه، موارد جرم خیز محله با استفاده از مصاحبه های صورت گرفته از مردم و با توجه به مولفه های رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی که شامل ۵ بعد: قلمروگرایی، نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، تصویر و نگهداری از فضا و فعالیت های حمایتی می باشند، برداشت شده اند. جهت بررسی بهتر موضوع، نقشه مکانی نقاط جرم خیز محله بر اساس برداشت های میدانی طراحی شده است که بر اساس آن، تعداد ۳۸ نقطه جرم خیز در محله مشخص شده اند که بیشترین تعداد مربوط به مولفه کنترل و دسترسی با ۱۲ نقطه و کمترین تعداد مربوط به فعالیت های حمایتی با ۳ نقطه می باشد.

داده های پرسشنامه ای نیز شاخص های میزان مشارکت مردم در حل مسائل، احساس تعلق افراد محله و هویت مند بودن محله در مولفه ی قلمروگرایی در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارند. شاخص های قابل دید و نظارت عمومی، وجود عناصر محدودکننده دید مانند درخت، نور و روشنایی مناسب و تعدد مسیر مخفی و فضاهای جدا افتاده در مولفه ی نظارت طبیعی در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند. در مولفه ی کنترل دسترسی شاخص های ریزداندگی بافت محله و نفوذپذیری حمل و نقلی در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند و شاخص دسترسی به مراکز انتظامی در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد. در مولفه ی تصویر و نگهداری از فضا شاخص های میزان زمین های مخروبه، میزان تخریب توسط مردم (وندالیسم)، میزان خدمات رسانی ارگان ها، حفاظت از زیرساخت های محله و تنوع مبلمان شهری در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند و شاخص میزان زمین های خالی در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد. در مولفه ی فعالیت های حمایتی شاخص تنوع کاربری ها در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد و شاخص های وجود فعالیت های جاذب جمعیت و تنوع زمانی فعالیت های محله در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند.

در نهایت مولفه های امنیت در محله حکیم نظامی مورد ارزیابی قرار گرفته که نتایج این ارزیابی نشانگر این است که مولفه قلمروگرایی در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد و مولفه های نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، تصویر و نگهداری از فضا و فعالیت های حمایتی در وضعیت بالاتری نسبت به سطح متوسط قرار دارند این موضوع نشان دهنده سطح متوسط امنیت در این محله می باشد که نیازمند اتخاذ راهکارهایی در جهت حفظ و افزایش میزان

۶. ایجاد مشاغل پایدار برای کسب درآمد پایدار برای مردم محلی نظیر بازارچه‌های محلی

۷. تشکیل گروه‌های محلی برای ایجاد چشم‌ناظر در محله نظیر همیاران پلیس

۸. برگزاری کارگاه‌های آموزشی- عملی در راستای بهبود سطح فرهنگ و پیشگیری از گسترش آسیب‌های اجتماعی

۹. باز زنده سازی آیین و مراسمات محلی، بازی‌های محلی برای بهبود مشارکت اجتماعی و حضور پذیری مردم محله

۱۰. جذب تراکم جمعیتی در مناطق جرم‌خیز

این پژوهش با محدودیت‌هایی نیز مواجه بود به طوری که نتایج حاصل از پژوهش از محله حکیم نظامی ارومیه جمع‌آوری گردیده است؛ لذا در تعمیم نتایج به سایر سکونتگاه‌های غیررسمی باید جوانب احتیاط را رعایت نمود.

این محله به دلیل کم‌برخوردار بودن و همچنین نتایج به‌دست‌آمده دارای امنیت متوسط می‌باشد که نیازمند اتخاذ راهکارهایی در جهت پایداری وضعیت امنیت این محله و ارتقا آن می‌باشد که در ذیل مطرح گردیده است:

۱. بهبود شرایط برای افزایش سطح مشارکت اهالی محله با ایجاد گروه‌های محلی و استفاده از سرمایه‌های اجتماعی در راستای ایجاد چشم‌ناظر در نقاط کنج محله
۲. بهسازی و نوسازی بناهای فرسوده محله در جهت نظریه پنجره‌های شکسته و افزایش امنیت محله
۳. تعمیر و نگهداری از مبلمان و افزایش روشنایی در محله در جهت حذف نقاط تاریک
۴. بهبود شرایط محیطی و ایجاد فضاهای تجمعی برای حضور فعال شهروندان و افزایش سرزندگی محیط
۵. استفاده از نظریات و نیروهای محلی در مراحل مختلف انجام پروژه‌ها در سطح محلی و فرامحلی

منابع

- اجاق‌زاده محمدی، سیدمحمد؛ حسینی، سیدعلی؛ امید، اسماعیل؛ (۱۳۹۶)، تحلیل ساخت فضایی جرائم در کلان‌شهر رشت، مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۲(۴۵)، ص ۳۱-۶۸.
- احمدی، یعقوب؛ اسماعیلی، عطا، (۱۳۸۹)، سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چند بعدی و میان‌رشته‌ای در شهر مشهد، جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۱(۲)، ص ۱۶۹-۱۹۰.
- اسدی محل چالی، مسعود، (۱۳۹۴)، توانمندسازی اجتماع‌محور در راستای تحقق حکمروایی خوب شهری، انتشارات آرمان‌شهر، چاپ اول.
- افضلی، رسول؛ سادات بدیعی، بهامین؛ (۱۳۹۵)، تبیین اثرگذاری حقوق و قوانین شهری بر امنیت شهری زنان در ایران (مطالعه موردی مناطق ۳ و ۱۳ تهران)، مطالعات امنیت اجتماعی، ۷(۴۷)، ص ۱۷۳-۱۹۷.
- آقا غنی‌زاده، جهان؛ کلانتری، محسن؛ (۱۳۹۱)، آسیب‌شناسی نظم و امنیت در پارک‌های شهر تهران با استفاده از اصول و راهبردهای پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیط، پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، ۵(۳)، ص ۷۷-۱۰۶.
- امیری، جواد؛ زنگنه، مهدی؛ پیلهور، مهدی؛ (۱۳۹۸)، بررسی و سنجش احساس امنیت و پیشگیری از جرم در شهرک‌های حاشیه‌ای کلان‌شهرها (نمونه موردی: شهرک طرق مشهد)، مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۴(۵۰)، ص ۹۵-۱۱۹.
- الماسی‌فر، نینا؛ انصاری، مجتبی؛ (۱۳۸۹)، بررسی امنیت محیطی در پارک‌های منطقه‌ای به‌عنوان بخشی از فضاهای شهری از دیدگاه زنان بر پایه رویکرد CPTED، مدیریت شهری، ۸(۲۵)، ص ۲۱-۳۴.
- انامراندژاد، رحیم بردی؛ بلوری، زهره؛ (۱۳۹۶)، مولفه‌های تأثیرگذار در ارتقاء امنیت فضاهای عمومی (نمونه موردی مطالعه: پارک‌های شهر آمل)، آمایش محیط، ۱۰(۳۹)، ص ۱۳۱-۱۵۶.
- بنتلی، ای‌ین؛ ال‌کک، آلن؛ مورین، پال؛ مک‌گلین، سو؛ اسمیت، گراهام؛ (۱۳۹۴)، محیط‌های پاسخده، ترجمه مصطفی بهزادفر، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
- بنی‌اسد، سعید، (۱۳۹۴)، احساس امنیت در پارک‌های شهر تهران به تفکیک سر کلانتری‌های فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، مطالعات امنیت اجتماعی، ۶(۴۱)، ص ۸۳-۱۱۰.
- حسینی دیوشلی، سیده فرگل؛ کریمی آذری، امیررضا؛ (۱۳۹۷)، ارزیابی مولفه‌های نظریه (CPTED) در پیشگیری از جرم (مطالعه موردی: مجتمع‌های مسکونی شهر رشت (ابریشم، پردیسان و کاکتوس))، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۳(۴۳)، ص ۷۴۵-۷۶۰.
- حقیقت‌بین، مهدی؛ جلالی، جلالی؛ (۱۳۹۲)، ارتقای معابر شهری با تأکید بر نورپردازی (نمونه موردی خیابان‌های امارت و فرهنگ در مشهد)، کنفرانس ملی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری.
- زیاری، کرامت‌الله؛ حیدری، اصغر؛ نجفی، اسماعیل؛ محمدی، پیمان؛ (۱۳۹۵)، ارزیابی مولفه‌های نسل اول CPTED در پیشگیری از جرم (مورد مطالعه: محله دستغیب تهران)، پژوهش‌نامه جغرافیای انتظامی، ۴(۱۵)، ص ۱-۲۸.
- سجادیان، ناهید؛ امانپور، سعید؛ مدانلو جویباری، مسعود؛ (۱۳۹۴)، تحلیلی بر امنیت محیطی کارکرد بوستان‌های شهری بر پایه رویکرد CPTED مطالعه موردی: شهر ساری، جغرافیای انتظامی، ۳(۱۰)، ص ۸۷-۱۱۰.
- سلیمی، فرزانه؛ قائمی، لاله؛ عادل، نجمه؛ (۱۳۹۵)، سنجش میزان موفقیت طرح مرکز محله آخوند شهر قزوین در ارتقای سطح امنیت محله، با استناد به رویکرد CPTED، مطالعات شهری، ۶(۲۱)، ص ۲۹-۳۸.

- گلکار، کورش، (۱۳۹۰)، آفرینش مکان پایدار تأملاتی در باب نظریه طراحی شهری، انتشارات دانشگاه شهیدبهشتی، چاپ اول.
- گلکار، کورش، (۱۳۹۷)، کندوکاوی در تعریف طراحی شهری، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- لطیفی، غلامرضا؛ خانی، حسین؛ خاکساری رفسنجانی، علی؛ (۱۳۹۴)، فضای شهری، حیات اجتماعی بستری در تحقق تعاملات اجتماعی، انتشارات نگارستان اندیشه، چاپ اول.
- محمدی حمیدی، سمیه؛ کلانتری، محسن؛ ویسیان، محمد؛ (۱۳۹۴)، تحلیل وضعیت نورپردازی و ارزیابی ایمنی فضاهای شهری با استفاده از راهبردهای CPTED و مدل ارزیابی (Safety Audit مطالعه موردی: پارک ملت شهر زنجان)، جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۳(۳)، ص ۳۲۵-۳۴۱.
- مدنی پور، علی، (۱۳۸۹) فضاهای عمومی و خصوصی شهر، ترجمه فرشاد نوریان، انتشارات سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران.
- مصطفیایی، یحیی؛ ترکی، فرزاد؛ فرهنگ، مریم؛ (۱۳۹۷)، بررسی رابطه‌ی حاشیه‌نشینی و جرم در شهر کرمانشان (مورد مطالعه جعفرآباد کرمانشاه)، مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۳(۴۹)، ص ۸۱-۱۱۴.
- مومنی، اسکندر، (۱۳۹۴)، مرزهای مفهومی امنیت عمومی و امنیت اجتماعی شده، پژوهشنامه نظم و امنیت قضایی، ۸(۳۱)، ص ۵۵-۹۰.
- میرجمشیدیان، علی؛ نعمت زاده، همت؛ عباس پور، سیاوش، (۱۳۹۵)، پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED)، پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری، ۲(۴)، ص ۳۱-۴۰.
- میرزاخانی، عبدالرحمن؛ درویشی، صیاد؛ میرزاخانی، پریسا؛ (۱۳۹۶)، بررسی شاخص‌های طراحی ایمنی در معماری سنتی ایران و رویکرد CPTED با تأکید بر صارمی، حمیدرضا، (۱۳۸۹)، تحلیل نقش مسائل اجتماعی در ناامنی شهرها از دیدگاه اسلام، نشریه هویت شهر، ۴(۶)، ص ۱۰۷-۱۱۸.
- صفاری نیا، مجید؛ عماری، حسن؛ بهشتی مقدم، الهام؛ (۱۳۹۲)، روان‌شناسی شهر، انتشارات آوای نور، چاپ اول.
- عبادی نژاد، علی؛ اکبری، رضا؛ رحمانی، محمدحسن؛ (۱۳۹۶)، تجزیه تحلیل مکانی فضایی مناطق جرم خیز شهری بر اساس روش ترکیبی تحلیل عاملی و تحلیل خوشه، فصلنامه انتظام اجتماعی، ۹(۲)، ص ۱۹-۴۸.
- عزیززاده، محمود؛ عنایتی، بهرام؛ فرزانه، مریم؛ (۱۳۹۴)، لزوم ارتقای امنیت محیطی در پایداری پارک‌های شهری؛ با بهره‌گیری از رویکرد CPTED مطالعه موردی: پارک بهاران، منطقه ۱۷ شهرداری تهران)، معماری و شهرسازی پایدار، ۳(۱)، ص ۱-۱۴.
- فرهمنده، رضا؛ حسنی، هادی؛ (۱۳۹۶)، جرم‌شناسی زیست-اجتماعی و پیشگیری نوین از جرم، مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۲(۴۵)، ص ۱۵۳-۱۶۹.
- قرائی، فریبا؛ راد جهانبانی، نفیسه؛ رشیدپور، نازیلا، (۱۳۸۹)، بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری نمونه موردی مناطق ۲ و ۱۱ تهران، آرمان شهر، ۳(۴)، ص ۱۷-۳۲.
- کارمونا، متیو؛ هیت، تیم؛ تراک و تیسدل، (۱۳۸۸)، مکان‌های عمومی فضاهای شهری (ابعاد گوناگون طراحی شهری)، ترجمه فریبا لقایی و همکاران، انتشارات دانشگاه هنر.
- کلانتری خلیل‌آباد، حسین؛ اردلانی، روناک؛ سراجی، سروه، پوراحمد، عطیه؛ (۱۳۹۲)، برنامه‌ریزی فضاهای امن شهری مبتنی بر تفکیک جنسیتی با رویکرد CPTED (نمونه موردی: محله فرهنگیان، شهر بناب)، فصلنامه مطالعات شهر ایرانی اسلامی، ۱۲، ص ۱۵-۲۶.

- Melis A., Lara-Hernandez J., Thompson J. (eds) *Temporary Appropriation in Cities*. Springer, Cham
- Gronland, B. (2000), *Towards the Human City for the 21st Century*, Stockholm
- Jacobs, J. (1961), *The Death and Life of Great American Cities*; Vintage Books: New York, NY, USA,
- Jeffery, C.R. (1977), *Crime Prevention through Environmental Design*; Sage Publications: London, UK
- Lee, D., Lee, D. (2019). *Analysis of Influential Factors of Violent Crimes and Building a Spatial Cluster in South Korea*. *Appl. Spatial Analysis*, <https://doi.org/10.1007/s12061-019-09327-1>
- Meyer, T. and M. Qhobela. (1998). *The History of Crime Prevention through Environmental Design: A Comparative Study*. Division of Building Technology, CSIR, Pretoria.
- Mihinjac, Mateja. Saville, Gregory, (2019), *Third-Generation Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED), Crime Prevention through Pro-Social Design*
- Newman, O. (1972), *Defensible space: Crime Prevention through Urban Design*; Macmillan: New York, NY, USA.
- Olusola Oladapo Makinde, (2020), *The correlates of residents' perception of safety in gated communities in Nigeria*, *Social Sciences & Humanities Open*, Volume 2, Issue 1.
- Sakip, S. R. M., Johari, N., Salleh, M. N. M. (2012). *The relationship between crime prevention through environmental design and fear of crime*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 68, 628-636
- Stump, C & Carreon, D. (2003), *Confrontation and loss of control: Masculinity and Men's Fear in Public Space*, *Journal of environmental Psychology*, Vol 23
- Tilley, Nick, (2011), *Handbook of Crime Prevention and Community Safety*, Willan Publishing
- پیشگیری از جرم)، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۲(۴۳)، ص ۱۰۳-۱۲۸.
- نوری، محمدجواد؛ غلامی گوهره، محمدرضا؛ (۱۳۹۷)، تبارشناسی نسل سوم نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED)، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۳(۴۷)، ص ۸۵-۱۱۵.
- وایت، ویلیام، (۱۳۹۲)، *زندگی اجتماعی فضاهاى شهری کوچک، ترجمه مسعود اسدی محل چالی، انتشارات آرمان شهر.*
- Bugliarello, G. (2005), *Urban Security in the United States: An overview*, *Technology in society*
- Cho, Y. Jeong, H. Choi, A. & Sung, M. (2019), "Design of a Connected Security Lighting System for Pedestrian Safety in Smart Cities." *Sustainability*, 11 (5): 1-11.
- Cozens, P. (2008), *Crime Prevention Through Environmental Design in Wester Australia: Planning for Sustainable Urban Futures*, Departement of Urban and Regional Planning, Curtin University of Technology, Western Australia
- Cozens, P.D. Hiller, G. Prescott, (2001), *Crime and the design residential Property-Exploring the Theoretical Background*, *Journal of Property Management*, Vol.19, Issue 2, PP 164-136.
- Crime Information Analysais Centre. (2000), *Crime Statistiques*.
- Daryabari, J, Bayat, A., Ismailzaei, N., & Tajik, M. (2016). *Urban Defenseless Spaces, Threatening Factor to the Urban Sustainable Development*, *MARTINIA*, VOL.5 NO.2 Page: 323-332.
- Designing Safer Communities: Crime Prevention through Environmental*, (2003) *Design Handbook*, (National Crime Prevention Council, , (www.ncpc.org)
- Fennelly, L. (2012), *Handbook of Loss Prevention and Crime Prevention*. Oxford, UK: Elsevier.
- Geason, S., & Wilson, P. R. (1989). *Designing out Crime*. Australian Institute of Criminology.
- Gomez-Torres A. (2020), *Temporary Appropriation and Public Space: Assessing the CPTED Principle of Activity Support*. In:

Assess the Level of Security in Informal Settlements (Case Study: Hakim Nezami Neighborhood-Urmia)

Nima Bayramzadeh^{*}, Zakarya Ahmadyan[†], Shiva Abbaszadeh[‡], Yaser Mostafazadegan Henareh[§]

Abstract

The purpose of identifying crime hotspots is to classify and assess security by reducing crime prevention through environmental design, and given that this is more pronounced in informal settlements, this research has been studied in Hakim Nezami neighborhood of Urmia. The present article is descriptive-analytical and applied. The method of data collection has been done in two ways: documentary and field. The statistical population is all the residents of Hakim Nezami neighborhood of Urmia, which according to the statistics of 1397, is 33,000 people, of which 379 people have been selected according to Cochran's formula and stratified random method. Data analysis has been done both quantitatively and qualitatively, in the quantitative dimension of statistical methods and in the qualitative dimension, the results of field observations and interviews have been analyzed. Examination of the results shows that using the neighborhood spatial data, the security of the western part is better than the eastern part of the neighborhood. According to the questionnaire data, the components of Natural Surveillance, Natural Access Control, Maintenance and support activities are in a higher position than the average level and the component of Territorial Reinforcement is in a lower position than the average level. This indicates the average level of security in this neighborhood. Also, according to the results of Friedman test, the component of Maintenance was in the first rank and the component of Territorial Reinforcement was in the last rank, which requires the adoption of strategies to maintain and increase security in this neighborhood.

Key words: Security, crime reduction, informal settlement, Urmia.

---

^{*}MA in Urban planning, Young Researchers and Elite Club, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

[†]Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Urmia University, Urmia, Iran.

[‡]BSc in Law, University of Applied Sciences, Urmia University Jahad Branch, Urmia, Iran.

[§]BSc in Law, Islamic Azad University, Urmia Branch, Urmia, Iran.